

# Verken Fugl eller Fisk

*Rapport til Kulturrådet Desember 2018*

## Produksjonsprosessen

Dette kunstprosjektet har hatt en lang tilblivelsesprosess i mange faser og med visninger av mange ulike versjoner underveis. Til slutt blir det tydelig at prosjektet handler om nettopp dette; en uavsluttet prosess, en stadig tilblivelse, prosessen som fortsetter selv om "verket" er ferdig. Tittelen på den aller siste versjonen *Baby Becomings* peker også på dette poenget. Presentasjon og dokumentasjon av prosjektet finnes på Teater Fots hjemmeside:

<http://teaterfot.no/verken-fugl-eller-fisk/> og på Research Catalogue:

<https://www.researchcatalogue.net/profile/show-exposition?exposition=330627>

## Forprosjekt 2017

Prosjektet startet med en audition i februar. Her ble 3 skuespillere (Schnell Juvik, Hjertaas og Fazlic) og 3 musikere (Haugerud, Gjære og Taalah) valgt ut, selv om forestillingen krever kun 4 på scenen. Tanken var å danne et team der ikke alle er på scenen til enhver tid, men alle kjenner konseptet og bidrar til ulike deler av prosessen. Denne ideen viste seg å være ganske komplisert, og derfor kanskje ikke et heldig valg. Uansett fikk vi en spennende og velfungerende gjeng med høyst kompetente utøvere. Presentasjon av alle medvirkende i produksjonen: <http://teaterfot.no/verken-fugl-eller-fisk/medvirkende/>

I april 2017 startet verkstedarbeidet med scenografisk arbeid, der billedkunstner Anne Helga Henning og Lise Hovik samarbeidet om å sy en 3 x 3 m kvadratisk havbunn/sandbunn av gamle ulltepper. Det ble designet og sydd sammen for hånd, med lommer og gjemmesteder for den triste skaten og andre flate dyr som skulle finnes på dette nederste flaket.<sup>1</sup>

I begynnelsen av juni -17 møttes alle utøverne for første gang på residensopphold ved Teatret Vårt i Molde, der vi opprinnelig hadde intensjonsavtale om co-produksjon, men som senere ble endret til Teater Avant Garden. I Molde hadde de tre musikerne med seg et par små komposisjoner hver som ble øvd inn i felleskap med rytmer og sang, og vi utforsket det scenografiske konseptet med et antall ulike materialer lag på lag over havbunnen. Når vi ser tilbake på arbeidet vi gjorde denne uka, kan vi se at alle de grunnleggende ideene kom på plass her, men vi hadde lite fokus på skuespillerarbeid, mest på musikk og materialer. Vi

---

<sup>1</sup> Tatjana Zaitzow, som opprinnelig ble spurt om å skape de tre grunnfigurene Glad, Trist og Nysgjerrig måtte si fra seg oppdraget pga helseproblemer. Hun ble ikke erstattet av en annen dukkemaker, da vi ønsket å eksperimentere mer åpent med ulike materialer for å finne det rette uttrykket. Vi lette etter mer abstrakte figurer til de affektive rollene.

hadde en visning for barnehagebarn etter fire dagers øving, og utøverne gjorde seg viktige erfaringer med målgruppa 1-2 år.

I slutten av juni møttes vi på nytt for en ukes øving, der vi tok sikte på å få fram en forestilling som kunne vises under Olavsfestdagene i august. Denne uka fokuserte vi på å utvikle samspillet mellom musikk og sceniske hendelser, og vi definerte de tre figurene Nysgjerrig (en leketøysdrage som fant veien fra universet til istiden), Glad (en gul robot-drevet ball som lekte seg i havsilken) og Trist (en skate, som gjemte seg i ullteppene på bunnen). Arbeidet ble dokumentert og det ble laget en filmteaser:

<https://vimeo.com/226547576>

Forestillingen *Verken Fugl eller Fisk* sto på festivalprogrammet og ble vist 4 ganger på Kunstforeningen i august for et publikum på ca 25 personer (voksne og barn) pr forestilling. Vi fikk god tilbakemelding fra festivalen, men ingen omtaler.

Neste prøveperiode var et residensopphold ved Seanse i Volda i oktober, der vi jobbet med skuespillerarbeid og med fokus på affekter. Vi brukte en metode utviklet av Richard Schechner basert på gammel indisk skuespillerteori fra den hellige teksten *Natyasastra*, skrevet ca år 200 f.Kr. Her finner vi 9 grunnleggende *rasa*, som kan oversettes med smak/følelse/affekt, som skuespillere lærer seg å kjenne gjennom trening. Schechner har utviklet en konkret metodikk som vi tok i bruk, og her fant vi virkelig gull!

Erfaringene fikk vi anledning til å teste på barnepublikum gjennom tre åpne prøvevisninger på Kunsthall Trondheim i oktober/november, samt fire forestillinger under Vinterkulturuka i Skaun i januar. Forestillingen beveget seg i denne perioden fra den yngste målgruppa til de litt eldre, 3-5 åringene.

### Hovedprosjekt 2018

For å gjøre det tydelig at vi faktisk skulle utvikle to ulike versjoner av prosjektet *Verken Fugl eller Fisk*, fikk versjonene nå hvert sitt navn; *Begynnelser* for 3-5 åringer og *Baby Becomings* for 0-2 åringer. I mars startet den egentlig prøveperioden med *Begynnelser* i co-produksjon med Avant Garden, med fire uker prøvetid fram mot premieren 21. april. Vi jobbet først en uke i blackbox, deretter to uker i prøvesalen, og den siste uka i blackbox sammen med lysdesigner. Vi jobbet nå med to skuespillere og to musikere og i løpet av disse ukene utviklet vi teksten, overgangene og dialogene med barna. Vi samarbeidet også med kostymedesigner Berit Haltvik With, som sydde om gamle klær fra Fretex. Generalprøven ble dokumentert (*Begynnelser* Teaser: <https://vimeo.com/284380336>, Full dokumentasjon: <https://vimeo.com/312301925>, passord: begynnelser2018), og premieren gikk bra, men forestillingen utviklet seg videre i løpet av spilleperioden i mai. Vi fikk to anmeldelser, en i Klassekampen: <http://amund.info/2018/04/verken-fugl-eller-fisk/> og en i Periskop: <http://www.periskop.no/lag-pa-lag-mon-tro-hvor-kjernen-finnes1/>

I juni vendte vi tilbake til *Baby Becomings* for å ferdigstille den. Nå arbeidet vi kun med enkelte spredte øvingsdager fram mot Småkunstfestivalen og Kammermusikkfestivalen i september. Vi jobbet med tre musikere og en skuespiller, og Sunniva Hovde tok over etter Rohey Taalah, som ikke hadde anledning til å være med oss videre etter forprosjektet i 2017. Mot slutten fikk vi inn Tone Pernille Østern som koreografisk konsulent, da babyversjonen baserte seg på kun musikk og bevegelse.

Først i vår siste spilleperiode for Barnehagesekken Trondheim i november falt alle bitene på plass, og vi opplevde at forestillingen kommuniserte på den måten vi ønsket (*Baby B Teaser*: <https://vimeo.com/305378651>). Full dokumentasjon: <https://vimeo.com/305691260> (passord: BB2018) Nå fikk vi også en fin anmeldelse fra Amund Grimstad på blogg: <http://amund.info/2018/11/baby-becomings/> og en lengre reportasje på NRK P2, Studio 2: <https://radio.nrk.no/serie/studio-2-p2/MKRV20023518/26-11-2018-t=1h8m9.96s>

Alle program, omtaler og anmeldelser: <http://teaterfot.no/omtaler/>

### Fra Begynnelser til Baby Becomings

De to forestillingene bygger på samme tematikk, scenografi og karakterer, men skiller seg fra hverandre med bruk av eksplisitt fortelling og verbalspråk i *Begynnelser*. Der *Baby Becomings* kun benytter musikk, bevegelse og materiell visualitet, har *Begynnelser* en tydelig og verbal rammefortelling som starter utenfor spillestedet der barna møter en gjeng som lager og etterlikner hverandres rare lyder og bevegelser. De snakker med barna og forbereder dem på det de skal få se. Inne i teatersalen begynner en fortelling som åpner seg i en dialog med barna om hvordan de tror at verden ble til. Dialogen peker fram mot teaterfortellingen om hvordan alt ble til: Begynnelsen. Forestillingen har på denne måten mange begynnelser, som en slags Pandoras eske, der også de 7 lagene eller verdenene underveis avdekkes og avløser nye begynnelser på veien fra universet / multiverset og ned til havets bunn.

*Begynnelser* ble skapt i TAGs blackbox og benytter blant annet lys og projeksjon fra taket som virkemidler. *Baby Becomings* egner seg best i åpne lyse gallerirom og inviterer publikum direkte inn til himmelrommet, uten å forklare noe som helst, annet enn at barna kan få delta om de selv ønsker det, og andre mer praktiske tilpasninger. Her stoler vi mer på at det affektive virker, og at bevisstheten og den verbalspråklige tilnærmingen kan få hvile. Noen av de mer "fortellende" lagene er ikke med her. Vi opplever at begge forestillingene snakker til den aktuelle målgruppa vi har valgt å henvende oss til, med de virkemidlene som egner seg best.

Sett i ettertid kunne produksjonsprosessen med fordel ha vært litt mer komprimert i tid, men fordelene med en slik lang prosess, har vært at det har vært tid til refleksjon og modning underveis, og at alle som deltok vokste sammen med prosjektet. Når er allikevel ikke siste ord sagt, for vi planlegger allerede en ny turneversjon av *Begynnelser* i 2019, og en

videreutvikling av temaet *Rare Dyr* i en performance-serie for barn i samarbeid med Kunsthall Trondheim ReMida-senter for kreativ gjenbruk og LYDHØR-prosjektet i Trondheim i 2019.

### Kunstnerisk forskning

*Verken Fugl eller Fisk* har i tillegg til produksjonsprosessen hatt et forskningsperspektiv, der jeg som regissør og forsker har undersøkt betydningen av affekt i scenekunst for de minste. Jeg forstår affekt som (1) filosofisk begrep, (2) kroppslig/emosjonell (u)bevissthet/virkning og som (3) materiell agent i samspillet. Affect er noe som virker både i forestillingens tilblivelse og gjennom selve teaterhendelsen i møtet med publikum. Teorier som har stått sentralt i utforskningene: Deleuze & Guattari, Brian Massumi, Karen Barad, Donna Haraway, Lenz Hillevi Taguchi.

Undersøkelsene av affekt har tatt form av forskningssamtaler med utøverne underveis i prosessen, og i form av åpne seminar med Anne Beate Reinertsen, professor i pedagogikk, om dette temaet. Seminarene har blitt arrangert i samarbeid med Avant Garden og Kunsthall Trondheim: *Posthumanisme og kunst for barnehagebarn* (lørdag 5.5.18) og *Betydningen av affekt i kunst for de minste* (søndag 25.11.18). (Programtekster: <http://teaterfot.no/omtaler/>), og inngår også som datamateriale i forskningsprosjektet. Forskninga vil utover det kunstneriske arbeidet, og videreføringa av dette, ta form av artikler og filmer som nå er under utvikling. Av planlagte resultater kan nevnes følgende:

### Artikler:

- Publikasjon i VIS - Nordic Journal for Artistic Research: <https://www.visjournal.nu/>. Temanummer om "Estrangement". Bidraget *Rare Dyr* valgt ut som en av 6 blant 80 innsendte abstracts. Formatet er en visuell web-presentasjon av kunstprosjektet, der selve presentasjonsformen utforskes. Publiseres i september 2019. Bidraget utvikles i Research Catalogue (RC), og vil utgjøre en egen utstilling /side knyttet til dokumentasjonsprosjektet *Verken Fugl eller Fisk / Neither Fish nor Fowl*: <https://www.researchcatalogue.net/profile/show-exposition?exposition=330627>
- Artikkelen *Baby Becomings - Affective Synchronizing as dramaturgical Worlding* sammen med forestillingens dramaturg Elena Perez i tidsskriftet Nordic Theatre Studies: <https://tidsskrift.dk/nts/>. Temanummer 32.1 om "Theatre and the Anthropocene", publiseres i 2020.
- Artikkelen *Musical Becomings* sammen med førsteamanuensis i musikk Sunniva Hovde. Ikke bestemt publiseringskanal.
- En oppsummerende artikkel som presenterer prosjektets begreper, forskningsspørsmål, forskningsdesign og metoder. Ikke bestemt publiseringskanal (eventuelt i form av ferdig dokumentasjonsprosjekt i RC, nevnt over.)

### Filmer:

- Dokumentasjonsfilmer
- Korte filmpresentasjoner av forestillingenes grunnaffecter: Begjær / Nysgjerrighet, Glede og Sorg.
- Korte filmpresentasjoner av Materialiteter og Transformasjoner i forestillingen
- Bevegelige portretter av Rare Dyr som visuelle presentasjoner i VIS-publikasjonen.

Dette har vært et usedvanlig fruktbart prosjekt, som stadig finner nye begynnelser, og nye smutthull for videreutvikling. Takk for økonomisk støtte!

**Lise Hovik,**

**Daglig og kunstnerisk leder for Teater Fot**